

ТУРИЗМ І МОЛОДЬ – 2026

МАТЕРІАЛИ

Кафедрального круглого столу
студентів та аспірантів

(м. Полтава, 15 січня 2026 року)

За загальною редакцією
канд. геогр. наук, доцента М. М. Логвина,
канд. екон. наук. О. О. Тараненка

Полтава

2026

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)
Кафедра туристичного та готельного бізнесу

*Присвячено 65-й річниці
Полтавського університету
економіки і торгівлі*

ТУРИЗМ І МОЛОДЬ – 2026

МАТЕРІАЛИ

Кафедрального круглого столу
студентів та аспірантів

(м. Полтава, 15 січня 2026 року)

За загальною редакцією
канд. геогр. наук, доцента М. М. Логвина,
канд. екон. наук. О. О. Тараненка

Полтава
ПУЕТ
2026

УДК 338.48-2-053.6(062.552)
Т86

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі заборонено

Редакційна колегія:

М. М. Логвин, канд. геогр. наук, доцент, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

О. О. Тараненко, канд. екон. наук, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ.

Туризм і молодь – 2026 : матеріали Кафедрального круглого столу студентів та аспірантів (м. Полтава, 15 січня 2026 року) / за заг. ред. М. М. Логвина та О. О. Тараненка. – Полтава : ПУЕТ, 2026. – 46 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ISBN 978-966-184-497-0

У збірнику подано матеріали круглого столу, проведеного в межах науково-дослідної роботи «Проблеми функціонування та розвитку сфери туризму в умовах модернізації економіки» (держ. реєстр. номер 0117U004715), який відбувся у Полтавському університеті економіки і торгівлі.

Для науковців, викладачів, студентів закладів вищої освіти, усіх, хто цікавиться питаннями теорії та практики туризму.

УДК 338.48-2-053.6(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

ISBN 978-966-184-497-0

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2026

ЗМІСТ

Басова Я. В., Логвин М. М.

Ресурсний потенціал екстремального туризму в Україні.....5

Бовкун С. Ю., Власова Д. В., Тараненко О. О.

Історико-культурна компонента
туристичного потенціалу регіону.....8

Жданюк Д. В., Тараненко О. О.

Перспективи розвитку релігійного туризму в Україні 11

Кондратьєва К. О., Танчак Л. П., Тараненко О. О.

Сутнісна характеристика екстремального туризму 14

Лугина В. В., Карпенко Н. М.

Перспективи розвитку пригодницького туризму в Україні..... 17

Могильний Д. В., Карпенко Н. М.

Інфраструктурне забезпечення розвитку туризму в умовах
післявоєнного відновлення України: регіональний аспект..... 19

Молотова В. Ю., Тараненко О. О.

Місце туризму у релігійному середовищі суспільства.....21

Моргуль Д. В., Тараненко О. О.

Особливості розвитку автомобільного туризму.....24

Новожилова П. Л., Тараненко О. О.

Ресурсний потенціал розвитку
сільського туризму та його оцінка.....26

Онищенко Ю. О., Левкін Є. Є., Загребя Д. Ю., Логвин М. М.

Туризм як інструмент відродження
та модернізації України та її регіонів.....30

Соболь В. В., Тараненко О. О.

Чинники розвитку регіональних туристичних ринків...32

Суха А. О., Тараненко О. О.

Пріоритети розвитку туристичної сфери Львівської області35

Тімашева В. А., Карпенко Н. М.

Перспективи розвитку міського туризму в Одеській області.....37

Шелюг К. В., Тараненко О. О.

Передумови та чинники розвитку
міського туризму в м. Києві39

Якименко О. С., Логвин М. М.

Перспективи розвитку військового туризму в Україні42

Якушева К. О., Карпенко Н. М.

Розвиток водного туризму в Україні: стан та перспективи44

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Екстремальний туризм нині розглядається як один із найбільш перспективних сегментів індустрії відпочинку. На початку ХХІ ст. значна частина населення, передусім у високорозвинених країнах, відчуває дефіцит яскравих емоцій та адреналіну. Процеси урбанізації й стрімкий розвиток промисловості спричинили істотне віддалення людини від природного середовища. У поєднанні з постійним прагненням до нових знань і відкриттів це зумовлює стабільний інтерес до екстремальних подорожей.

Україна має достатній природно-ресурсний і просторовий потенціал для розвитку активного та екстремального туризму. До провідних дестинацій належать Українські Карпати та Передкарпаття, а також більш специфічні об'єкти – Чорнобильська зона відчуження, Одеські катакомби, історичні локації періоду воєн (бункери, фортифікаційні споруди тощо), а також території, пов'язані зі збройними конфліктами або розташовані поблизу них. Ці місця різняться рівнем ризику, проте становлять інтерес для значної кількості як українських, так і іноземних туристів.

В Україні представлені різні напрями екстремального туризму: частина з них уже набула широкої популярності, інші перебувають на етапі становлення. За інформацією Державної службистатистики України, у 2019–2020 роках із метою спортивно-екстремального відпочинку подорожували близько 220 тис. туристів [4] (рис. 1).

Одним із різновидів екстремального туризму є польоти на повітряних кулях. Цей формат відпочинку поєднує видовищність і романтичність із відносно невисоким рівнем ризику для життя та здоров'я. У багатьох країнах повітроплавання вже стало прибутковим сегментом туристичного бізнесу, тоді як в Україні лише формується розуміння його економічного потенціалу та створюються базові організаційні умови для розвитку.

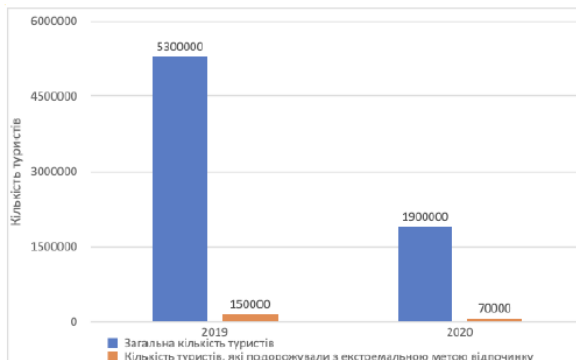

Рисунок 1 – Питома вага екстремального туризму, за [4]

Україна має сприятливі природні та ландшафтні умови для розвитку вільного повітроплавання. Перспективними регіонами вважаються Карпати, а також історичні міста Київ, Львів і Кам'янець-Подільський (з можливістю прольоту поблизу відомого мосту), природний заповідник Асканія-Нова та інші локації. Водночас кількість повітряних куль в Україні залишається незначною – близько 20 одиниць, тоді як у Німеччині їх налічується приблизно 6 000, а в Нідерландах – близько 400 [1, 2].

Створення дропзон (спеціально облаштованих місць для стрибків з парашутом) доцільне у великих містах із платоспроможним населенням, таких як Дніпро, Львів, Одеса, а також у курортних регіонах – зокрема на узбережжі Чорного моря.

Таким чином, розвиток регіону значною мірою залежить від його репутаційних переваг, які можуть бути трансформовані в економічне зростання. Ознайомлення мандрівників із місцевими традиціями, історичною спадщиною [3] та досвідом подолання сучасних викликів, відображенням у культурі, сприяє інтеграції регіону у культурний та економічний простір глобалізованого світу.

Водночас гірські річки приваблюють любителів більш екстремальних маршрутів. Серед них: Південний Буг, Чорний Черемош, Прут. Нині в Україні функціонує кілька відомих туристичних клубів, які організовують багатоденні сплави на байдарках і катамаранах. Туристи забезпечуються необхідним спорядженням, а маршрути проходять під керівництвом досвідчених інструкторів.

В Україні функціонує 17 природних і 4 біосферні заповідники, а також 12 національних природних парків, у межах яких природні комплекси перебувають під державною охороною. Серед них особливе місце займає Асканія-Нова – один із найбільших степових заповідників Європи, де представлені тварини майже з усіх континентів світу. Саме тут пропонується єдиний в Україні формат тур-сафарі – приблизно 2,5-годинна екскурсія територією зоопаркової та степової частини із можливістю фотографування тварин у природному середовищі. Порівняно із закордонними аналогами, вартість такої екскурсії є символічною – близько 30–40 гривень (до війни).

Осередками розвитку сафарі (фотополювання) в регіоні можуть стати такі природоохоронні території:

- Вижицький національний природний парк.
- Національний природний парк «Гуцульщина».
- Карпатський біосферний заповідник.

Не менш різноманітні можливості для екстремального відпочинку відкриваються в Українських Карпатах. Тут доступні джип-тури гірськими маршрутами, сплави бурхливими річками, сходження на найвищу вершину України – Говерла, а також відпочинок у наметах серед мальовничих краєвидів.

Таким чином, в Україні найбільш перспективними вважаються польоти на повітряних кулях, парашутизм, спелеологія, різноманітні види сафарі та рафтинг.

Список використаних джерел

1. Екстремальний відпочинок навесні в Україні. URL: <https://doba.ua/blog/kstremaln-y-otd-kh-vesnoy-v-ukrayne.html>.
2. Екстремальний туризм в туристичних пропозиціях України. URL: <http://ukrbukva.net/page,21,72875-Ekstremal-nyiyturizm-vturisticheskikh-redlozheniyah-Ukrainy.html>.
3. Логвин М. М., Мороз М. В., Логвин Д. М. Перспективи відновлення туристичного сектору України. *Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 11 травня 2023 р. Чернівці: Технодрук, 2023. С. 56–60.
4. Паньків Н., Дрозд Н. Тенденції розвитку екстремального туризму в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 1. С. 130–145. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/01/2022-312-61-19.pdf>.

С. Ю. Бовкун, студентка гр. Тб-41;

Д. В. Власова, студентка гр. Тб-41

*Науковий керівник – О. О. Тараненко, канд. екон. наук
ПУЕТ*

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА КОМПОНЕНТА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Культура є основою формування нації, визначає її унікальність і виступає одним із ключових чинників її існування, а також важливим елементом національної безпеки [2].

Культурно-пізнавальний туризм як специфічний вид туристичної діяльності потребує належного ресурсного забезпечення процесу обслуговування туристів. Формування такого туристичного продукту передбачає використання значно ширшого спектра ресурсів порівняно з багатьма іншими видами туризму. Розвиток і урізноманітнення туристичних послуг зумовлюють необхідність постійного пошуку нових, якісних та привабливих пропозицій для споживачів.

Сутність культурно-пізнавального туризму полягає у відвідуванні об'єктів матеріальної та духовної спадщини, ознайомленні з історико-культурними традиціями, звичаями населення та особливостями сучасного життя певної території. Завдяки цьому він належить до найбільш затребуваних видів туристичної діяльності. Його розвиток сприяє зміцненню міжкультурних зв'язків, активізації туристичних потоків і розширенню міжнародної співпраці між країнами та регіонами.

Культурно-історичні ресурси виступають одним із ключових чинників формування туристичної привабливості території [1, 4], оскільки забезпечують змістове наповнення туристичного продукту. До них належать пам'ятки архітектури та археології, сакральні споруди, об'єкти етнографічної спадщини, традиційні ремесла, музеї, культурно-мистецькі заходи та фестивалі. Найбільша концентрація таких ресурсів характерна для історичних міст, територій зі значною етнокультурною спадщиною та районів, що в минулому розташовувалися на важливих торговельних шляхах.

Культурно-пізнавальний туризм постає як багатовимірне явище, що поєднує в собі потужний економічний чинник, соціальний інститут і складову культурної сфери. Саме він відкриває можливості для глибшого пізнання культурної спадщини людства. У сучасних умовах особливої ваги набуває державна підтримка культурного туризму як одного з найбільш перспективних напрямів розвитку [5].

Культурно-пізнавальний туризм є важливим засобом змістовного проведення дозвілля, раціонального використання вільного часу, пізнання історії рідного краю та залучення молодого покоління до вивчення й збереження історико-культурної спадщини, особливо в малих історичних містах [3].

Світова спадщина України охоплює різні категорії, серед яких провідне місце посідає культурна. Вона є важливим ресурсом розвитку туризму, що забезпечує широку доступність історико-культурних цінностей через їх інтеграцію у світові інформаційні, економічні та політичні процеси, а також сприяє сталому розвитку регіонів [6]. Об'єкти культурної спадщини ЮНЕСКО виступають для України значущим чинником туристичного розвитку, особливо в регіонах їх розташування.

Таким чином, історико-культурні ресурси туризму виступають важливим чинником збереження та популяризації культурної спадщини, формування національної ідентичності й розвитку економіки, поєднуючи культурні, соціальні та ринкові аспекти в умовах глобалізації та цифровізації.

Список використаних джерел

1. Гетьманенко А., Яворська В. Просторово-географічні чинники формування рекреаційно-туристичного потенціалу регіону. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2025. № 854. С. 28–37.
2. Державна культурна політика та її стратегічні напрямки. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10860/>.
3. Жук Ю. І., Назарук М. М. Проблеми та перспективи розвитку туризму в малих історичних містах Львівської області. *Матеріали X Всеукраїнських наукових Таліївських читань*. Харків, 2014. С. 66–71. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/zhuk3.htm.

4. Логвин М., Карпенко Н., Шуканов П. Історико-культурна спадщина як чинник розвитку регіональної туристичної дестинації. *Східна Європа: економіка, бізнес і управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 393–399.
5. Папп В., Котубей В., Грицько В. Культурний туризм як багатограний феномен національної самоідентифікації. *Економічний форум*. 2022. № 4. С. 48–57.
6. Поливач К. А. Історико-культурна спадщина як фактор розвитку регіонів та населених міст України. *Український географічний журнал*. 2005. № 1. С. 55–62.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Релігійний туризм виступає вагомим елементом сучасної туристичної сфери, поєднуючи духовні, культурні та економічні складові суспільного розвитку. В умовах глобалізації спостерігається зростання інтересу до духовних практик, паломництва та вивчення культурної спадщини, що стимулює динамічний розвиток цього напрямку туризму. Релігійний туризм виступає важливим інструментом регіонального розвитку, залучення інвестицій, створення робочих місць і формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені.

Релігійний туризм доцільно розглядати не лише як форму паломництва, а й як комплексний напрям туристичної діяльності, що поєднує духовно-релігійні, культурно-пізнавальні, історичні та краєзнавчі мотиви. Наявність на території України сакральних об'єктів різних конфесій створює передумови для формування різноманітного туристичного продукту та розвитку міжконфесійного і міжкультурного діалогу.

Одним з напрямів розвитку релігійного туризму є більш ефективно залучення сакральної спадщини до туристичного обігу за умови її належного збереження. Значна частина релігійних пам'яток України має високу історичну, архітектурну та мистецьку цінність, однак окремі об'єкти потребують реставрації, консервації, благоустрою прилеглих територій та створення належної туристичної інфраструктури. Тому подальший розвиток релігійного туризму має ґрунтуватися на принципах сталого використання культурної спадщини, за яких туристична діяльність не повинна суперечити вимогам охорони пам'яток та їхньому релігійному призначенню [1].

Варто звернути увагу на формування комплексних тематичних маршрутів, які об'єднуватимуть сакральні пам'ятки з історичними, архітектурними, культурними та природними атракціями регіонів. Такий підхід дозволить збільшити тривалість перебування

туристів, розширити цільову аудиторію та забезпечити економічні переваги для територіальних громад. Особливо перспективним є розвиток регіональних і міжрегіональних паломницьких маршрутів, а також включення українських сакральних об'єктів до міжнародних туристичних маршрутів Центральної та Східної Європи.

Суттєві можливості для розвитку галузі відкриває цифровізація. Створення електронних каталогів сакральних пам'яток, інтерактивних карт, цифрових маршрутів, аудіогідів, віртуальних екскурсій та інформаційних платформ іноземними мовами може підвищити доступність релігійної спадщини для внутрішніх та іноземних туристів. Застосування сучасних інформаційних технологій особливо важливе для популяризації маловідомих сакральних об'єктів, які мають значну культурну цінність, але поки що недостатньо представлені на туристичному ринку [2].

В умовах трансформації туристичної поведінки населення України, зростає значення подорожей територією держави, що створює передумови для популяризації духовної та історико-культурної спадщини різних регіонів. Релігійно-пізнавальні подорожі можуть сприяти не тільки задоволенню духовних і культурних потреб населення, а й активізації малого та середнього підприємництва, розвитку сфери гостинності, транспортних послуг, ресторанного господарства та місцевих ремесел.

Таким чином, релігійний туризм в Україні має перспективи перетворитися на важливу складову національного туристичного комплексу. Його подальший розвиток визначатиметься ефективністю збереження сакральної спадщини, відновленням туристичної інфраструктури, розвитком внутрішнього та міжнародного туризму, цифровізацією, створенням конкурентоспроможних тематичних маршрутів і поглибленням співпраці між державою, релігійними організаціями та туристичним бізнесом. За умови системного підходу релігійний туризм може стати одним із чинників економічного та соціокультурного відновлення регіонів України, одночасно сприяючи збереженню духовної спадщини, розвитку територіальних громад та зміцненню культурного іміджу держави.

Список використаних джерел

1. Волкова І., Мукомел В., Посохов І. Перспективи розвитку релігійно-екскурсійного туризму в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2023. Вип. 17. С. 110–127.
2. Гедін М. Аналіз потенціалу релігійного туризму в Україні. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Історія, економіка, філософія*. 2020. Вип. 25. URL: <https://doi.org/10.32589/2412-9321.25.2020.264235>.

*К. О. Кондратьєва, студентка гр. Тб-41;
Л. П. Танчак, студентка гр. Тб-41
Науковий керівник – О. О. Тараненко, канд. екон. наук
ПУЕТ*

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

У сучасних умовах розвитку міжнародного туристичного ринку спостерігається тенденція до диверсифікації туристичних продуктів, індивідуалізації попиту та зростання інтересу до активних і спеціалізованих форм подорожування. Одним із найбільш динамічних сегментів туристичної індустрії є екстремальний туризм, який поєднує активний відпочинок, високий рівень емоційної насиченості та подолання природних і фізичних викликів, а також потребує належного організаційного, інфраструктурного та безпекового забезпечення. Його розвиток зумовлений не лише зміною мотивацій туристів, а й прагненням регіонів формувати конкурентоспроможний туристичний продукт, здатний стимулювати соціально-економічний розвиток територій. Екстремальний туризм є важливою складовою регіональної туристичної спеціалізації, що формується на основі поєднання природно-ресурсного потенціалу, транспортної доступності, спеціалізованої інфраструктури, професійного супроводу та безпекових стандартів.

Наукове розуміння екстремального туризму вимагає чіткого розмежування суміжних понять, оскільки в сучасній літературі категорії «активний туризм», «пригодницький туризм» і «екстремальний туризм» часто використовуються паралельно, частково перетинаються, але не є тотожними ні за змістом, ні за структурою туристичного продукту, ні за рівнем ризику, ні за характером мотивації споживача. Активний туризм виступає найбільш широкою категорією й охоплює будь-які форми подорожей, у яких відпочинок або переміщення пов'язані з фізичною активністю туриста. Це може бути пішохідний туризм, велотуризм, сплави нескладними маршрутами, трекінг, кемпінг або інші види відпочинку, де фізичне навантаження є важливим елементом, але не обов'язково супроводжується високим рівнем небезпеки чи спеціальною технічною підготовкою. Пригодницький туризм є вуж-

чою категорією, оскільки в його основі лежать новизна, досвід, контакт із незвичним природним або культурним середовищем, вихід за межі повсякденного простору та певний рівень невизначеності, але не обов'язково високий ступінь ризику. Екстремальний туризм, своєю чергою, становить ще більш вузький і специфічний сегмент, у якому обов'язковими ознаками виступають підвищений ступінь об'єктивного або суб'єктивно сприйнятого ризику, необхідність спеціального спорядження, технічної та фізичної підготовки, інструкторського або професійного супроводу, а також функціонування в умовах, що виходять за межі звичайного рекреаційного середовища [1].

Екстремальний туризм слід визначати як високоспеціалізовану форму туристичної діяльності, зорієнтовану на організацію контрольовано ризикового, фізично активного та емоційно інтенсивного досвіду у специфічному природному або технічно підготовленому середовищі, що потребує спеціальних ресурсів, вибіркової інфраструктури, професійного супроводу та системного безпекового менеджменту. Його місце у структурі сучасного туристичного ринку визначається щонайменше трьома базовими функціями. По-перше, він виступає інструментом диверсифікації національної та регіональної туристичної пропозиції, оскільки дозволяє DESTINATION виходити за межі стандартних рекреаційних форматів. По-друге, він є механізмом ринкового включення природно складних, периферійних, гірських або прикордонних територій, які не завжди здатні конкурувати в сегменті масового туризму, але можуть успішно працювати в сегменті досвідоцентричних спеціалізованих подорожей. По-третє, екстремальний туризм формує сегмент підвищеної доданої вартості, де вирішальним ресурсом стає не масовість потоку, а унікальність, якість організації, репутація безпеки та інтенсивність переживання [2].

Таким чином, сутнісна особливість екстремального туризму полягає у прагненні людини до активного подолання складних природних перешкод, випробування власних фізичних і психологічних можливостей та отримання специфічного емоційного досвіду. Важливою характеристикою екстремального туризму є необхідність спеціальної підготовки, відповідного спорядження та дотримання заходів безпеки.

Список використаних джерел

1. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 334 с.
2. Кізюн А. Тенденції розвитку світового екстремального туризму: проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. (29). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/561>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Згідно з визначенням Міжнародної асоціації пригодницького туризму (Adventure Travel Trade Association – ATTA), пригодницька подорож обов'язково повинна містити щонайменше два з трьох наступних компонентів: фізичну активність, взаємодію з природним середовищем та культурне занурення. Якщо подорож позбавлена хоча б двох із цих елементів, її «не можна повноцінно класифікувати як пригодницьку» [3].

Вітчизняні дослідники пропонують розглядати пригодницький туризм як специфічний вид туризму, пов'язаний з організацією подорожей у нетрадиційні, часто віддалені чи екзотичні дестинації, що супроводжується використанням незвичайних засобів пересування, подоланням природних перешкод, отриманням недоступних для більшості людей вражень та наявністю елементів контрольованого ризику [2;4].

Для України вивчення перспектив пригодницького туризму є стратегічно важливим. Наша держава володіє унікальним, полікомпонентним та просторово диференційованим природно-рекреаційним потенціалом [1]. Гірські масиви Українських Карпат, унікальні спелеологічні системи Поділля, каньйони Дністра та Південного Бугу, а також водні артерії та лісові масиви створюють ідеальні базові передумови для проектування пригодницьких турів будь-якого рівня складності – від пішохідного трекінгу та рафтингу до екстремального дайвінгу й парашутизму.

Для забезпечення ефективного розвитку пригодницького туризму в Україні в сучасних умовах та у повоєнній перспективі необхідно насамперед:

1. Посилити безпеку туристичної діяльності через впровадження єдиних стандартів моніторингу ризиків, розширення повноважень ДСНС у туристичних зонах та створення системи оперативного інформування відвідувачів у режимі реального часу.

2. Покращити цифрові технології в туристичній сфері, зокрема через розвиток інтерактивних GIS-платформ, мобільних навігаційних сервісів та цифрових карт туристичних маршрутів з додатком систем безпеки та екстреного сповіщення.

3. Розвивати інфраструктуру на рівні місцевих громад, а саме: створення туристичних маршрутів, кемпінгів, притулків, інформаційних центрів та забезпечення транспортної доступності до основних природних напрямків.

4. Створити дієву систему підготовки та сертифікації фахівців у сфері пригодницького туризму відповідно до міжнародних стандартів (ISO), з обов'язковим навчанням гідів з питань безпеки, надання першої допомоги та навігації.

Реалізація цих заходів сприятиме створенню конкурентоспроможних національних туристичних продуктів пригодницького спрямування, здатних приваблювати не лише вітчизняного, а й іноземного споживача.

Список використаних джерел

1. Воробйова О. А. Оцінка рекреаційного потенціалу природно-заповідного фонду України. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-59>.
2. Коваль П. Ф., Андрєєва Г. П. Теоретичні засади пригодницького туризму. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 6. С. 32–38.
3. Колотуха О. В. Спортивний туризм та активна рекреація: географія, систематизація, практика : словник-довідник. Geo-Hub: науково-освітній веб-портал. Електронний ресурс. URL: https://geohub.org.ua/node/2147?utm_source.
4. Шандор Ф. Ф., Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : підручник. Київ : Знання, 2013. 334 с.

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Туристична інфраструктура є одним із ключових чинників соціально-економічного розвитку регіонів, забезпечуючи ефективне функціонування сфери гостинності, залучення інвестицій та формування позитивного туристичного іміджу території. В умовах повномасштабної війни туристична галузь України зазнала суттєвих втрат, що актуалізує необхідність формування нових підходів до відновлення та модернізації її інфраструктурної складової.

Варто зазначити, що відсутність належного інфраструктурного забезпечення є критичним стримуючим чинником та фактично блокує можливості для сталого й конкурентоспроможного розвитку туризму [1]. Підтвердженням цього є результати досліджень, які свідчать, що в умовах воєнного стану найбільшими обмеженнями для здійснення подорожей є ризики безпеки (57,4 % респондентів), фінансові витрати (42,2 %), втрата доступу до морських курортів (24,4 %) та логістика доїзду (20,9 %) [2; 3].

Особливої уваги потребує розвиток інфраструктурного забезпечення тих регіонів, які мають значні туристичні природні та культурно-історичні ресурси, оскільки це підвищить атрактивність територій та сприятиме зростанню обсягу туристичних потоків.

Туристична інфраструктура являє собою сукупність об'єктів, підприємств та організацій, які забезпечують створення, просування та реалізацію туристичного продукту. До її основних складових належать транспортна інфраструктура, заклади розміщення та харчування, санаторно-курортні комплекси, туристично-інформаційні центри, об'єкти культурної спадщини та сфери дозвілля.

Полтавська область має значний потенціал для розвитку різних видів туризму завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, багатій історико-культурній спадщині та розвинутій ме-

режі рекреаційних ресурсів. Важливими туристичними об'єктами регіону є Миргородський курорт, Більське городище, численні музеї та пам'ятки архітектури, а також відомі культурні заходи, зокрема Національний Сорочинський ярмарок.

Разом із тим розвиток туристичної інфраструктури області стримується низкою проблем: недостатнім рівнем розвитку транспортної мережі, обмеженим обсягом інвестицій, недостатньою якістю туристичних послуг, слабкою промоцією регіону та негативним впливом воєнних дій. Крім того, існує потреба в цифровізації туристичних сервісів, створенні сучасних інформаційних платформ та розвитку електронних каналів комунікації із потенційними туристами.

У контексті післявоєнного відновлення основними напрямками розвитку туристичної інфраструктури у Полтавській області, на нашу думку, є: модернізація матеріально-технічної бази підприємств індустрії гостинності; розвиток медичного та реабілітаційного туризму шляхом розширення можливостей санаторно-курортних закладів Миргорода та Нових Санжар для лікування, оздоровлення та реабілітації військовослужбовців, ветеранів і цивільного населення; цифровізація туристичних послуг через впровадження сучасних інформаційних технологій та цифрових платформ управління, що сприятиме підвищенню якості туристичних послуг; залучення міжнародної фінансової допомоги та впровадження механізмів державно-приватного партнерства. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності регіону та його інтеграції до європейського туристичного простору.

Список використаних джерел

1. Карпенко Н. М., Шуканов П. В., Логвин М. М., Єгорова О. В., Шуканова А. А. Реалізація туристичного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення: регіональний аспект. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2. № 4. С. 80–87.
2. Результати опитування щодо подорожей Україною під час війни. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
3. Тараненко О., Карпенко Н., Андрієнко С., Мороз А., Соболь В. Кон'юнктура туристичного ринку України: тенденції та перспективи. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. № 3 (117). С. 83–88.

МІСЦЕ ТУРИЗМУ У РЕЛІГІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ СУСПІЛЬСТВА

Сучасна цивілізація, що значною мірою орієнтується на споживання матеріальних благ, зумовила появу духовної кризи. І суспільство в цілому, і окрема людина відчувають потребу в духовному відродженні. Одним із проявів цього процесу є звернення до власних етнокультурних витоків і релігійних традицій предків. Саме ця внутрішня потреба спонукає сучасну людину, яка вже сформувала свої релігійні переконання, відвідувати храм, а тих, хто перебуває у пошуку духовного шляху, – здійснювати подорожі до священних місць.

В окремих країнах світу посилюється міжетнічна напруженість, що свідчить про недосконалість освітньої та культурної політики цих держав. Виникає потреба формувати у населення повагу до традицій і духовного життя різних народів. Вагому роль у цьому процесі може відігравати релігійний туризм [4].

Відвідування сакральних ландшафтів і релігійних об'єктів сприяє духовному відновленню людини, а релігійний туризм виконує в суспільстві низку функцій (інтеграційну, комунікаційну, регулятивну, світоглядну, духовно-просвітницьку, рекреаційну, естетичну, пізнавальну, компенсаційну, соціокультурну, економічну та виховну) і належить до актуальних напрямів його розвитку [3].

У сучасному глобалізованому та полірелігійному світі релігійний туризм набуває все більшої ваги як форма духовного досвіду, засіб міжконфесійного спілкування та інструмент культурної дипломатії. В умовах зростання інтересу до нематеріальної культурної спадщини, вивчення релігійного простору та філософсько-релігійної сутності сакральних об'єктів стає важливою складовою релігійного туризму і паломництва. Релігійний простір у будь-якому суспільстві, зокрема й в Україні, зберігає значний потенціал для розвитку паломницьких і релігійно-туристичних практик.

Важливість релігійного туризму пов'язана і з міжкультурним діалогом, оскільки ознайомлення з різними сакральними традиціями, реліквіями, культовими практиками та архітектурними комплексами інших релігій і етносів сприяє подоланню релігійної ксенофобії, формуванню толерантного світогляду та утвердженню гуманістичних цінностей. У сучасну епоху, що характеризується кризою ідентичностей, викликами секуляризації та руйнуванням традиційних форм духовності, релігійний туризм постає також як спосіб ресакралізації свідомості [2].

Якщо паломництво є одним зі шляхів пошуку сакрального, що зберігає традиційне призначення та водночас відображає новітні тенденції духовного розвитку суспільства – передусім прагнення до автентичного буття й акцент на суб'єктивному досвіді, – то релігійний туризм забезпечує пізнання людиною релігійних, природних, мистецько-культурних і сакральних особливостей певної території чи її ландшафтів [1].

Релігійний туризм не зводиться лише до паломництва чи відвідування святинь. Йдеться про формування особливого типу духовної комунікації, у якій сакральний простір виступає посередником між емпіричною тілесністю людини та трансцендентним буттям. Через перформативні практики (молитву, дотик, ходу, спів, споглядання) мандрівник постає не просто спостерігачем, а безпосереднім учасником ритуально значущої взаємодії з проявами божественної сили. Отже, релігійний туризм можна трактувати як форму залучення до сакрального простору, як спосіб обрядового повернення до духовного центру.

Список використаних джерел

1. Божук Т. І. Релігійний туризм і сакральна привабливість ландшафтів: до історії теорії. *Ландшафтознавство*. 2024. № 6 (2). С. 81–94.
2. Кошелевський В. Сакральний туризм у структурі релігійного простору України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2025. Вип. 60. С. 113–121.
3. Логвин М. М. Духовно-релігійні аспекти розвитку туризму у секуляризованому суспільстві. *Туристичний бізнес та екзистенційний пошук особистості* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 3–4 квітня

2019 р. / під ред. Аніщенко А. П, Яріко М. О. Х. : ХДАК, 2019. С. 35–38.

4. Юрченко С. О., Юрченко О. Є. Релігійний туризм у християнстві на сучасному етапі. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2017. Вип. 6. С. 216–220.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОГО ТУРИЗМУ

У сучасному світі дедалі більшої популярності набуває автомобільний туризм як один із перспективних напрямів організації дозвілля та подорожей. Для здійснення автомобільної подорожі необхідними передумовами є наявність технічно справного транспортного засобу, належна підготовка маршруту та мотивація до отримання нових вражень і туристичного досвіду. На відміну від інших видів туризму, автомобільний туризм характеризується тим, що туристичний процес розпочинається безпосередньо з моменту виїзду з місця проживання, а сама дорога виступає важливою складовою подорожі та джерелом пізнавальних і рекреаційних вражень.

Автомобільний туризм – це вид туризму, що передбачає самостійну або організовану подорож автомобілем, основною особливістю якої є висока мобільність і свобода вибору маршруту. Йому властиві гнучкість у плануванні подорожі, можливість відвідувати віддалені та малодоступні місця, самостійно визначати тривалість зупинок і темп подорожі. Важливими рисами є також залежність від стану дорожньої інфраструктури, необхідність технічної справності транспортного засобу, витрати на паливе та підвищені вимоги до безпеки. Автомобільний туризм сприяє розвитку придорожньої інфраструктури, зокрема готелів, кемпінгів, автозаправних станцій і закладів харчування, та може поєднуватися з іншими видами туризму [1].

На автомобільний туризм впливають стан і якість дорожньої інфраструктури, безпека та комфорт пересування, вартість пального й технічного обслуговування автомобіля, транспортна доступність туристичних об'єктів, наявність паркінгів, автозаправних станцій, кемпінгів і придорожніх закладів. Важливими чинниками також є природно-кліматичні умови, сезонність, економічний стан населення, розвиток туристичної інфраструктури та державна транспортна політика.

Для розвитку автомобільного туризму в Україні необхідно насамперед покращувати стан автомобільних доріг і транспортну доступність туристичних об'єктів, розвивати мережу кемпінгів, паркінгів, автозаправних станцій та придорожніх сервісних об'єктів. Важливими заходами є підвищення безпеки дорожнього руху, створення й облаштування автомобільних туристичних маршрутів, встановлення якісної навігації та інформаційних знаків, розвиток цифрових сервісів для планування подорожей і бронювання місць відпочинку. Необхідно також стимулювати інвестиції у туристичну інфраструктуру, підтримувати місцевий бізнес, популяризувати внутрішні автомобільні маршрути та забезпечувати безпеку туристів у період воєнних і післявоєнних викликів. Комплексне впровадження цих заходів сприятиме підвищенню мобільності туристів, розширенню туристичних потоків і розвитку регіональної економіки [2].

Отже, автомобільний туризм має значний потенціал розвитку завдяки високій мобільності, гнучкості маршрутів і можливості відвідувати різноманітні туристичні об'єкти. Його розвиток залежить передусім від стану доріг, безпеки, якості туристичної та придорожньої інфраструктури, економічних умов і доступності сучасних інформаційних сервісів. Комплексне вдосконалення цих складових сприятиме активізації внутрішнього туризму, підвищенню туристичної привабливості регіонів та економічному розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Бойко М. Г. Інфраструктурне забезпечення розвитку автомобільного туризму в Україні. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 87–92.
2. Галасюк С. С. Автотуризм в Україні: особливості, переваги, проблеми та перспективи розвитку. *Наукові праці Одеського національного економічного університету*. 2022. № 1 (282). С. 45–51.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ОЦІНКА

Сільський туризм в Україні має вагомий потенціал і всі передумови для ефективного та сталого розвитку. Цьому сприяють унікальні природні ресурси, сприятливі кліматичні умови, родючі ґрунти, а також гостинність місцевих жителів. У сільській місцевості зосереджено чимало об'єктів для відпочинку, зокрема садиби, фермерські господарства, водойми, музеї та архітектурні пам'ятки. Окрім цього, автентичні традиції й звичаї створюють особливу атмосферу, що забезпечує можливість якісного короткотривалого відпочинку, сприяє відновленню фізичного та психологічного стану, підвищенню працездатності й зменшенню рівня стресу серед населення.

Потрясіння, викликані війною, істотно трансформують суспільство, залишаючи глибокі сліди та формуючи нову історичну спадщину. У цьому контексті постконфліктний «туризм пам'яті» поступово інтегрується з іншими видами туризму [3] – культурним, гастрономічним, спортивним, гірським, морським, зеленим тощо.

Розглядаючи традиційні українські села, варто акцентувати увагу на проблемі їх туристичної привабливості. Для багатьох українців село не асоціюється з місцем відпочинку чи проведення відпустки, адже значна частина міського населення має там родичів або дачні господарства. У таких випадках перебування в селі здебільшого пов'язане з працею, зокрема сільськогосподарською діяльністю, а не з рекреацією.

З метою вирішення цих проблем ще у 2016 році в межах концепції розвитку сільських територій було започатковано програму створення агрорекреаційних кластерів, яка нині поступово реалізується [1]. До таких кластерів належать: курорт «Коблево» в Миколаївській області, «Диканька» в Полтавській області, «Козацьке село» на Чернігівщині, «Екопарк «Фрумушика» в Одеській області, «Медведено» на Київщині, а також «Лазурне» і «Арабат-

ська стрілка» в Херсонській області. Очікується, що їх розвиток сприятиме створенню близько 3,5 тисяч робочих місць.

Таким чином, сільське населення отримує додаткові можливості для працевлаштування та розвитку підприємницької діяльності у сфері обслуговування. Водночас, за оцінками представників аграрного бізнесу, дефіциту робочої сили в селах не спостерігається, оскільки зайнятість у сільському господарстві традиційно є способом життя та джерелом доходу для місцевих мешканців. Проте водночас наявна певна диспропорція – пропозиція робочої сили в сільській місцевості перевищує попит на неї.

Навіть у воєнний час туризм в Україні не припиняється, але розвивається лише в регіонах без активних бойових дій. Сільський (зелений) туризм стає дедалі популярнішим видом відпочинку. Погіршення екологічної ситуації у великих містах і щоденні стреси спонукають людей відмовлятися від традиційних курортів із пасивним дозвіллям на пляжі чи біля басейну, натомість обираючи відпочинок на природі – зі свіжим повітрям, прогулянками лісом, збиранням ягід і грибів.

Сьогодні туризм охоплює всі регіони України й виступає важливою складовою місцевої економіки. В одних регіонах він має локальне значення, в інших – виходить на національний і міжнародний рівні. Водночас у структурі туристичної галузі близько 43 % припадає на відпочинок і оздоровлення на курортах, тоді як спеціалізовані напрями, зокрема сільський туризм і мисливство, становлять лише 9 %. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні відбувається переважно стихійно та залежить від загальних суспільних процесів і закономірностей.

Основною формою господарювання є сімейні ферми, засновані на індивідуальних господарствах, до яких висуваються чітко визначені вимоги. Для прийому гостей важливими є звичний для міських жителів комфорт: сучасні меблі, сантехніка, доступ до інтернету та належні санітарні умови.

Садиби умовно поділяють на два типи: автентичні будівлі з сучасним облаштуванням і новозбудовані будинки з оригінальною архітектурою. Їхньою характерною рисою є можливість усамітненого відпочинку, коли гості можуть проводити час із родиною без зайвої уваги господарів. Це забезпечується різними елементами облаштування, як-от альтанки чи водойми з відокремленими

зонами відпочинку. Водночас важливу роль відіграє психологічна готовність родини господарів приймати у своєму домі незнайомих людей [2].

Водночас слід зазначити, що в умовах військового конфлікту сільський зелений туризм набуває нових рис розвитку. Зокрема, зростає зацікавленість українських туристів у відпочинку в сільській місцевості, розташованій у відносно безпечних регіонах. У таких умовах цей вид туризму відкриває додаткові можливості для задоволення потреб населення у відпочинку, оздоровленні та культурно-пізнавальній діяльності.

Очевидно, що у післявоєнний період в Україні сформується нові тенденції у сфері відпочинку, які викликатимуть підвищений інтерес серед населення:

1. Насамперед очікується зростання попиту на рекреаційний туризм, зокрема подорожі до рідних місць, а також посилення інтересу до національних традицій і культурної спадщини.

2. Крім того, важливим напрямом стане відвідування місць, пов'язаних із військовими подіями та героїчними сторінками сучасної історії України.

До початку війни сільський зелений туризм активно розвивався в усіх регіонах країни, що забезпечило формування певної ресурсної та інфраструктурної бази для його функціонування. Водночас у період військових дій та тимчасової окупації окремих територій постали суттєві виклики, пов'язані з діяльністю сільських садиб і загальним функціонуванням туристичної сфери.

У зв'язку з цим на сучасному етапі особливого значення набуває налагодження ефективної взаємодії між бізнесом, органами державної влади, освітніми установами, громадськими організаціями та власниками агросадиб. Така координація є необхідною умовою для відновлення й подальшого розвитку сільського зеленого туризму як одного з перспективних напрямів туристичної галузі у післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Організація сільського зеленого туризму : підручник для студентів спеціальності

«Туризм». Суми : ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 300 с.

2. Костриця М. М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика : монографія ; за наук. керівництвом і заг. ред. проф. Є. І. Ходаківського, проф. Ю. С. Цал-Цалка. Житомир : ЖДТУ, 2006. 196 с.
3. Логвин М. М., Мороз М. В., Логвин Д. М. Перспективи відновлення туристичного сектору України. *Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 11 травня 2023 р. Чернівці : Технодрук, 2023. С. 56–60.

*Ю. О. Онищенко, студентка гр. Тб-41;
Є. Є. Левкін, студент гр. Тб-41;
Д. Ю. Загреба, студент гр. Тб-41
Науковий керівник – М. М. Логвин, канд. геогр. наук, доцент
ПУЕТ*

ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДРОДЖЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

Військові дії справляють руйнівний вплив на всі сфери суспільного життя України, водночас загострюючи ті проблеми, які й раніше були притаманні українському суспільству як складовій глобального світу. Водночас слід наголосити, що власне економічне зростання є ключовою умовою для виконання державою своєї соціальної функції. У зв'язку з цим суспільство та влада мають спрямовувати свої зусилля на формування «українського економічного дива», що передбачає тривале щорічне зростання ВВП на рівні 7 %. Прем'єр-міністерка України Ю. Свиріденко у свій час [2] акцентувала увагу на важливості розвитку малого та середнього підприємництва, що цілком стосується й туристичної сфери як одного з перспективних напрямів економічного відновлення країни [3].

Галузь, яка найбільше залежить від суспільної нестабільності (воєн, епідемій, різних форм протистояння), водночас володіє потенціалом не лише до власного відновлення, а й до поширення своїх характеристик на інші сфери суспільного функціонування. Саме таким потенціалом наділений туризм [3].

Туристична сфера як через результати своєї діяльності, так і через сам процес функціонування впливає на вирішення економічних, соціальних і культурних проблем суспільства.

Після пандемії туристична галузь зазнала нового серйозного удару через воєнні дії, однак її діяльність не припинилася. Завдяки гнучкості туристичного бізнесу частина компаній переорієнтувала свою роботу на перевезення людей і гуманітарних вантажів, використовуючи наявний транспорт та сформовані соціальні зв'язки, а також надання тимчасового прихистку. Відновлення внутрішнього туризму стало важливим напрямом соціальної активності, що органічно поєднується з іншими суспільними

потребами. Попри труднощі з паливом, працівники туристичної сфери оптимізують надання послуг, прагнучи зберегти доступний рівень цін на внутрішні туристичні подорожі.

Серед інших сфер суспільної діяльності туризм виконує важливу функцію виявлення й оцінки ресурсного потенціалу різних галузей, окреслюючи перспективи їх розвитку та відповідність суспільним інтересам. У сучасних глобальних умовах держава й корпорації дедалі частіше опиняються у просторі нових конфліктів, а конструктивне подолання цих суперечностей потребує нового бачення туристичної галузі та творчого використання її можливостей. Як особливий вид діяльності, туризм сприяє узгодженню інтересів різних соціальних груп і форм активності, розширюючи можливості їхнього суспільного позиціонування. Саме туристичні практики створюють умови для виникнення синергії взаємодій, переосмислення критеріїв результативності та сучасних підходів до оцінювання ефективності діяльності різних суб'єктів і спільнот [2]. Крім того, туризм сприяє формуванню екологічної свідомості, громадянської відповідальності та нової культури споживання.

Таким чином, розвиток регіону значною мірою залежить від його репутаційних переваг, які можуть бути трансформовані в економічне зростання. Ознайомлення мандрівників із місцевими традиціями, історичною спадщиною та досвідом подолання сучасних викликів, відображенням у культурі, сприяє інтеграції регіону у культурний та економічний простір глобалізованого світу.

Список використаних джерел

1. Логвин М., Карпенко Н., Шуканов П. Історико-культурна спадщина як чинник розвитку регіональної туристичної дестинації. *Східна Європа: економіка, бізнес і управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 393–399.
2. Свириденко Ю. Яку економіку ми будемо? *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/07/8/7357131/>.
3. Федорченко В. К., Федорченко-Кутуєв П. В., Федорченко Н. В., Василець О. І. Туризм – потенціал відновлення та модернізації українського суспільства. URL: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.4\(56\).269585](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.4(56).269585).

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ

Регіональний туристичний ринок є важливим елементом туристичної системи, оскільки забезпечує взаємодію між виробниками туристичних послуг і споживачами в межах певної території. Він охоплює сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування, реалізації та споживання туристичних продуктів і послуг у конкретному регіоні. Основними учасниками регіонального туристичного ринку є туристи, туристичні підприємства, готелі, заклади харчування, транспортні компанії, об'єкти дозвілля, органи державної та місцевої влади й інші суб'єкти туристичної діяльності.

Особливістю регіонального туристичного ринку є залежність від туристично-рекреаційного потенціалу конкретної території, рівня її транспортної доступності, якості туристичної інфраструктури, цін на послуги та рівня попиту. У структурі туристичної системи регіональний ринок виконує функції формування туристичних потоків, задоволення потреб населення і туристів, забезпечення зайнятості та доходів, стимулювання розвитку підприємництва й залучення інвестицій. Водночас розвиток регіонального туристичного ринку сприяє раціональному використанню природних і культурних ресурсів, розвитку інфраструктури та підвищенню конкурентоспроможності регіону. Таким чином, регіональний туристичний ринок є складною складовою туристичної системи, яка поєднує туристичні ресурси, підприємства, споживачів та інфраструктуру і забезпечує функціонування туристичної діяльності на певній території [1].

Відмінності в регіональних туристичних ринках полягають у тому, що кожен регіон має власні умови формування туристичного попиту та пропозиції. На них впливають природно-кліматичні й рекреаційні ресурси, географічне положення, історико-культурна спадщина, етнічні традиції та рівень розвитку інфраструктури. Важливе значення мають транспортна доступність, якість і різ-

номанітність туристичних послуг, кількість засобів розміщення, рівень цін, доходи населення, інвестиційна активність та розвиток туристичного бізнесу. Також регіони відрізняються рівнем конкуренції, характером туристичного попиту, сезонністю та масштабами туристичних потоків. Значний вплив мають політична й соціальна стабільність, безпекова ситуація, державна та регіональна туристична політика, а також використання сучасних технологій і маркетингу. У результаті одні регіони можуть спеціалізуватися на пляжному чи оздоровчому туризмі, інші – на культурно-пізнавальному, гірськолижному, екологічному, сільському або діловому туризмі [2].

На регіональний туристичний ринок впливає сукупність природних, економічних, соціальних, культурних, політичних та організаційних чинників. Важливе значення мають природно-рекреаційні ресурси регіону, зокрема клімат, ландшафти, водні об'єкти, природні території та лікувальні ресурси, які визначають можливості для розвитку різних видів туризму. Значний вплив мають історико-культурні ресурси: пам'ятки архітектури, музеї, традиції, народні промисли, фестивалі та культурні заходи. Економічні чинники охоплюють рівень доходів населення, ціни на туристичні послуги, інвестиційну активність, рівень зайнятості та загальний стан економіки регіону. Важливим чинником є розвиток туристичної інфраструктури, до якої належать готелі, заклади харчування, транспорт, об'єкти розваг, інформаційні та туристичні послуги. На туристичний ринок також впливає транспортна доступність регіону, оскільки зручність і вартість поїздки безпосередньо позначаються на кількості туристів. Не менш важливими є соціально-демографічні чинники, рівень професійної підготовки працівників туристичної сфери та особливості туристичного попиту. Політична стабільність, безпека, державна підтримка туризму та ефективність регіональної туристичної політики також істотно впливають на його розвиток. Крім того, значення мають екологічний стан території, рівень конкуренції між туристичними підприємствами, рекламна та маркетингова діяльність, використання цифрових технологій і популярність регіону серед туристів. Сукупна дія цих чинників визначає обсяг туристичних потоків, структуру попиту і пропозиції, спеціалізацію та конкурентоспроможність регіонального туристичного ринку [3].

Отже, регіональний туристичний ринок є важливою складовою туристичної системи, розвиток якої залежить від природних, економічних, соціальних, культурних та інфраструктурних умов. Поєднання цих чинників визначає туристичну спеціалізацію регіону, його привабливість, конкурентоспроможність і масштаби туристичних потоків.

Список використаних джерел

1. Лагодієнко В. В., Павлов К. В., Павлова О. М., Саркісян Г. О. Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках: модернізація та регулювання : монографія. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 402 с.
2. Беркова О. П. Функціонування та фактори формування регіонального туристичного ринку України в умовах децентралізації економічних відносин. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. 2018. № 2. С. 61–66.
3. Бондаренко Л. А. Економічний механізм в управлінні розвитком регіональних туристичних ринків. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. № (9). С. 88–94.

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Туризм сьогодні трансформувався у ключовий інструмент соціально-економічного відродження регіонів, перетворюючись на один із найбільш динамічних секторів світового господарства. В умовах глобальної конкуренції за туристичні потоки, кожна дестинація прагне максимально ефективно використати власний природний, історико-культурний та інфраструктурний потенціал.

В умовах сучасної економічної трансформації Львівська область постає як унікальний територіально-рекреаційний комплекс, що володіє надзвичайно високою концентрацією природних та історико-культурних ресурсів. Розвиток туризму в цьому регіоні є не лише інструментом залучення інвестицій та створення нових робочих місць, а й засобом збереження національної спадщини та інтеграції вітчизняного туристичного продукту до європейського простору. Львівщина традиційно займає лідируючі позиції в туристичній системі держави, проте динамічні зміни на ринку послуг, зростання вимог до якості сервісу та необхідність диверсифікації туристичних продуктів вимагають постійного наукового переосмислення стратегій управління цією галуззю.

Пріоритетними напрямками розвитку туризму у Львівській області є культурно-пізнавальний, історико-архітектурний, релігійний, екологічний, рекреаційний, сільський та гастрономічний туризм. Особливе значення має використання багатой історико-культурної спадщини Львова та інших населених пунктів області, розвиток замкових і палацових маршрутів, а також популяризація сакральних пам'яток. Перспективним є розвиток Карпатського регіону області через гірськолижний, оздоровчий, екологічний та активний туризм. Важливими також є розвиток автомобільних і велосипедних маршрутів, сільського зеленого туризму, гастрономічних та етнографічних подорожей. Подальший розвиток цих напрямів потребує модернізації туристичної інфраструктури, покращення транспортної доступності, цифро-

візації туристичних послуг, збереження природної та культурної спадщини й активного залучення інвестицій, що сприятиме підвищенню туристичної конкурентоспроможності області [2].

Ключовими заходами розвитку туризму у Львівській області є модернізація туристичної та транспортної інфраструктури, покращення стану доріг і доступності туристичних об'єктів, розвиток мережі закладів розміщення, харчування та туристичного обслуговування. Важливим є збереження й відновлення історико-культурної, архітектурної та природної спадщини, створення нових туристичних маршрутів і комплексних туристичних продуктів. Необхідно також активно розвивати цифрові технології, туристичну навігацію та інформаційне забезпечення, проводити ефективну промоцію області на внутрішньому й міжнародному ринках, підтримувати сільський, екологічний, релігійний, гастрономічний та активний туризм. Значну увагу слід приділити залученню інвестицій, підтримці місцевого підприємництва, підготовці кваліфікованих кадрів і забезпеченню безпеки туристів. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню туристичної привабливості Львівської області, збільшенню туристичних потоків та сталому соціально-економічному розвитку регіону [2].

Таким чином, Львівська область має значний туристичний потенціал та різноманітні напрями його реалізації. Це потребує розробки та впровадження комплексу заходів

Список використаних джерел

1. Паньків Н. Територіальна диференціація туристично-ресурсного потенціалу як чинника внутрішнього туризму Львівської області. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія*. 2019. Т. 46, № 1. С. 191–198.
2. Паньків Н., Єлісеєва Т. Львівщина, як перспективний регіон України для сталого розвитку туризму та рекреації. *Development Service Industry Management*. 2024. № 2. С. 83–95.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Міський туризм є важливим напрямом туристичної діяльності, що сприяє економічному розвитку регіонів, створенню робочих місць та збереженню культурної спадщини. У сучасних умовах особливого значення набуває дослідження його розвитку в регіонах України, зокрема в Одеській області, яка є однією із найпривабливіших туристичних destinations нашої держави.

Важливою особливістю цього виду туризму є здатність поєднати культурно-пізнавальні, ділові, гастрономічні та інші рекреаційно-туристичні мотивації. Його розвиток залежить від рівня інфраструктури, транспортної доступності, якості сервісу та ефективності управління туристичною сферою.

Одеська область має значний туристичний потенціал завдяки вигідному географічному положенню, виходу до моря, багатій історико-культурній спадщині та мультикультурному середовищу. Регіон не обмежується лише сезонним відпочинком – він працює протягом усього року, хоча і з різною інтенсивністю [3].

На території області функціонують 19 міст і понад 30 селищ міського типу, які формують систему міських центрів різного функціонального значення. Головним туристичним центром регіону є Одеса, яка виконує адміністративні, культурні та туристичні функції. Також перспективними туристичними destinations є Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Вилкове та Чорноморськ.

Сучасний розвиток міського туризму в регіоні значною мірою залежить від безпекової ситуації. Війна негативно вплинула на міжнародний туризм та інвестиції, однак внутрішній туризм продовжує розвиватися та підтримати місцеву економіку.

Варто зазначити, що війна стала чинником переосмислення ролі туризму в економіці та розвитку регіонів, а чимало діючих туристичних destinations стали важливими центрами ментального відновлення, фізичної та психологічної реабілітації військових та постраждалих від бойових дій [7].

Подальший розвиток міського туризму в Одеській області пов'язаний, перш за все, з вирішенням безпекових питань, модернізацією інфраструктури, розширенням туристичних продуктів, впровадженням цифрових технологій, розвитком подієвого туризму та залученням інвестицій.

Список використаних джерел

1. Заєць М. А., Борідько Е. М. Стратегічні напрямки розвитку туристичного бізнесу в Одеському регіоні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2018. Т. 17, Вип. 1 (38). С. 53–71. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2018.1\(38\).135309](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2018.1(38).135309).
2. Карпенко Н. М., Шуканов П. В., Логвин М. М., Єгорова О. В., Шуканова А. А. Реалізація туристичного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення: регіональний аспект. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2. № 4. С. 80–87.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТУРИЗМУ В м. КИЄВІ

Для розвитку міського туризму місто повинно мати можливість пропонувати туристам послуги та продукти, які відповідають їх потребам і користуються попитом. Такі послуги можуть бути як матеріальними (наприклад, сувенірна продукція, послуги закладів харчування тощо), так і нематеріальними, зокрема пов'язаними з транспортом, організацією пересування та іншими сервісами для відвідувачів. Україна має значний потенціал для розвитку міського туризму, що зумовлено наявністю розвиненої міської інфраструктури, вагомим природно-рекреаційним ресурсом і багатію історико-культурною спадщиною.

Попри наявність потужної урбаністичної структури, українські міста потребують узгодженого підходу та формування спільної стратегії розвитку міського туризму відповідно до сучасних світових тенденцій урбаністичного розвитку [2, 3]. Ефективний і збалансований розвиток цієї сфери можливий за умови постійної взаємодії, координації та співпраці між представниками бізнесу, органами влади та місцевими громадами. Великі, середні й малі міста України потребують чіткого стратегічного бачення та спеціалізованого підходу до розвитку урбаністичного туризму, що має базуватися на інноваціях, сучасних технологіях, доступності, стабільності та ефективній системі управління на основі державно-приватного партнерства.

Відповідно до класифікації міського туризму за метою можемо визначити наступні формоутворюючі чинники розвитку міського туризму [5]:

1. Внутрішні – наявність туристичних ресурсів; рівень розвитку міської інфраструктури туристичного призначення; зацікавленість органів влади у позиціонуванні міста як туристичної дестинації; активність і різноманітність подій, що проводяться у місті; рівень безпеки та вартість туристичних послуг; а також історико-культурне, релігійне, оздоровче та інше значення міста.

2. Зовнішні – транзитне розташування міста; державна підтримка його розвитку як туристичного центру; загальний рівень безпеки регіону; участь у міжнародних програмах і проєктах; геополітична роль та значення міста.

3. Чинники споживчого впливу – потреби, інтереси та мотивація туристів, що формують попит на різні види міського туризму.

Крім того, варто додати.

По-перше, урбанізація сприяє посиленню інтересу до міських подорожей, оскільки люди, які проживають у містах, зазвичай більш схильні відвідувати інші міста та цікавитися їхнім культурним і соціальним середовищем [6].

По-друге, значний вплив на популяризацію міських поїздок має поширення лоукост-авіаперевізників. Завдяки зниженню вартості авіаперельотів і розширенню маршрутної мережі подорожі стали доступнішими для широкого кола туристів, що збільшило кількість напрямків і зробило багато міст легкодоступними для відвідувачів [1].

По-третє, спостерігається тенденція до збільшення кількості короткотермінових подорожей протягом року замість однієї тривалої відпустки [2].

По-четверте, важливу роль відіграє розвиток інтернет-сервісів та інформаційно-комунікаційних технологій. Легкий доступ до інформації, можливість онлайн-бронювання транспорту і проживання, а також використання мобільних додатків значно спрощують організацію міських подорожей. Оскільки основними витратами під час міської поїздки є транспорт і розміщення, їх онлайн-бронювання є зручним і менш ризикованим, ніж організація складних багатокраїнових подорожей чи відпочинку на курортах.

Поширення мобільних технологій дозволяє туристам планувати додаткові елементи подорожі безпосередньо під час перебування у місті. Завдяки значній концентрації культурних об'єктів міста пропонують туристам значно ширший вибір активностей порівняно з іншими типами туристичних дестинацій.

Список використаних джерел

1. Біловодська О. А. Теоретико-методичні засади створення бренда міста. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 35–43.

2. Гладкий О. В. Сутність та теоретичні засади формування міського туризму. *Туризм і гостинність: вчора, сьогодні, завтра* : матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. конф. Черкаси : Видавець О. М. Третяков, 2016. С. 14–16.
3. Логвин М. М., Архипюк С. С. Організація і розвиток туризму і рекреації у Київській агломерації. *Туризм і молодь – 2025* : матеріали Кафедрального круглого столу студентів та аспірантів (м. Полтава, 15 січня 2025 року) / за заг. ред. М. М. Логвина, О. О. Тараненка. Полтава : ПУЕТ, 2025. С. 5–7.
4. Логвин М. М. Урбанізаційні процеси у світі як стимул для сталого розвитку туризму. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 3 (81). С. 131–141.
5. Renn V. D., Koester Ch. Tourisn in our world. URL: <http://Kups.ub.uni-koeln.de>.
6. Urban Tourism. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/urban-tourism>.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах туризм відіграє вагомую економічну, соціокультурну, комунікативну та міжнародну роль. Туристична діяльність сприяє розширенню світогляду, накопиченню нових знань і соціального досвіду, а також забезпечує можливість психологічного відновлення та емоційного розвантаження людини.

Разом із традиційними оздоровчими та пізнавальними подорожами дедалі більше туристів прагнуть отримати нові, яскраві емоції, незвичні враження та випробувати власні можливості. Відірвавшись від повсякденної рутини, люди намагаються реалізувати свої захоплення, прагнення до ризику й пригод, які нерідко виходять за межі звичних моделей відпочинку. Саме цим пояснюється зростаюча популярність нетрадиційних, пригодницьких та екстремальних видів туризму, серед яких окреме місце займає військовий туризм.

Ресурсне забезпечення військового туризму в Україні становлять сукупність природних, історичних, культурних та інфраструктурних ресурсів, пов'язаних із військовими подіями та розвитком оборонної історії держави. До основних ресурсів належать місця бойових дій, військові меморіали, поховання, фортифікаційні споруди, оборонні комплекси, музеї, виставки військової техніки, пам'ятники та інші об'єкти військово-історичної спадщини. Значний потенціал мають території, пов'язані з подіями Першої та Другої світових воєн, визвольними змаганнями, російсько-українською війною, а також об'єкти сучасної військової історії. Важливою складовою ресурсної бази є музейні та інформаційні ресурси, архівні матеріали, документальні свідчення й тематичні експозиції. Для повноцінного використання цього потенціалу необхідні відповідна транспортна та туристична інфраструктура, облаштовані маршрути, інформаційне забезпечення, кваліфіковані екскурсоводи та належний рівень безпеки. Особливу увагу слід приділяти збереженню пам'яток, етичному представленню

трагічних подій і недопущенню перетворення місць бойових дій на об'єкти розваг. Таким чином, Україна має значну ресурсну базу для розвитку військового туризму, використання якої може сприяти збереженню історичної пам'яті, патріотичному вихованню та розвитку регіонального туризму [1].

Перспективними напрямками розвитку військового туризму в Україні є створення тематичних військово-історичних маршрутів, розвиток меморіального та музейного туризму, відвідування фортифікаційних споруд, військових музеїв, меморіалів і місць, пов'язаних із визначними військовими подіями. Важливим напрямом є формування туристичних продуктів, присвячених сучасній російсько-українській війні, зокрема після завершення бойових дій, із дотриманням відповідних безпекових та етичних вимог. Перспективним також є розвиток реконструкцій історичних подій, інтерактивних музейних експозицій, цифрових екскурсій та віртуальних турів. Значні можливості має міжнародний військово-історичний туризм, орієнтований на популяризацію української військової спадщини серед іноземних відвідувачів. Подальший розвиток цього напрямку потребує належного збереження об'єктів військової спадщини, створення туристичної інфраструктури, підготовки фахівців та забезпечення безпеки туристів [2].

Таким чином, військовий туризм в Україні є перспективним видом діяльності з відповідним ресурсним забезпеченням. Першочергові рішення у цій сфері мають стосуватися реалізації пріоритетних напрямів його розвитку.

Список використаних джерел

1. Гладкий О., Гашімов М. Розвиток військово-історичного туризму в Україні. *Товари і ринки*. 2024. № 2. С. 21–40.
2. Гурова Д. Д. Український туризм під час війни. *Українські студії в європейському контексті*. 2024. № 8. С. 144–147.

РОЗВИТОК ВОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Водний туризм є одним із перспективних напрямів розвитку туристичної сфери України, оскільки поєднує рекреаційні, оздоровчі, спортивні, пізнавальні та соціально-економічні функції. Його значення зростає в умовах підвищення попиту на активні, природоорієнтовані та екологічно відповідальні форми відпочинку. До основних його різновидів належать річковий, морський, озерний, круїзний, яхтовий, спортивно-сплавний, дайвінговий і рибальський туризм. Особливе місце у структурі водного туризму займають активні форми відпочинку: рафтинг, каякінг, сплави на байдарках, катамаранах і SUP-дошках [5].

Україна має вагомий природно-ресурсний потенціал для розвитку водного туризму, що зумовлено наявністю розгалуженої мережі річок, озер, водосховищ, лиманів, а також виходом до морських акваторій. У багатьох країнах світу водний туризм розвивається як важлива складова внутрішнього й міжнародного туристичного ринку. Для України врахування цього досвіду є важливим у процесі формування конкурентоспроможного туристичного продукту [2].

Основними чинниками розвитку водного туризму в Україні є природно-ресурсні, соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні, організаційні та безпекові. До сприятливих чинників належать наявність значних водних ресурсів, різноманітність природних ландшафтів, зростання інтересу до внутрішнього туризму, оздоровче значення водних подорожей та можливість поєднання водного туризму з екологічним, сільським зеленим, гастрономічним і пізнавальним туризмом [1; 3].

Водночас розвиток водного туризму в Україні стримується низкою проблем. Серед них варто виокремити недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури, незадовільний екологічний стан окремих водойм, слабе інформаційне просування водних маршрутів, нестачу інвестицій, недостатню кількість

облаштованих місць старту й завершення маршрутів, обмежену кількість пунктів прокату спорядження та недостатній рівень організації безпеки.

Особливо суттєвий вплив на розвиток водного туризму має повномасштабна війна. Воєнні дії, окупація частини територій, мінування акваторій, руйнування портової та туристичної інфраструктури значно обмежили можливості використання морських і річкових ресурсів. Найбільших втрат зазнав морський туризм у Чорноморському та Азовському регіонах. Водночас у сучасних умовах зростає значення внутрішнього річкового туризму у відносно безпечних регіонах України.

До найбільш перспективних DESTИНАЦІЙ водного туризму в Україні належать басейни Дніпра, Дністра, Південного Бугу, Десни, річки Карпатського регіону, Шацькі озера, озеро Ялпуг, а в довгостроковій перспективі - узбережжя Чорного моря. Ці території мають значний потенціал для розвитку сплавів, каякінгу, рекреаційного відпочинку, екологічних маршрутів, річкових прогулянок і круїзного туризму.

З огляду на природні умови, транспортну доступність та туристичну привабливість території, найбільш доцільними для водних маршрутів у Полтавській області є річка Ворскла, окремі ділянки Псла та Сули а також інші водні рекреаційні локації в межах Полтавського, Миргородського та Кременчуцького районів. Саме ці території характеризуються поєднанням водних ресурсів, природної привабливості та наявності супутніх туристичних об'єктів [4].

Перспективи розвитку водного туризму в Україні пов'язані з комплексним відновленням і модернізацією інфраструктури, підвищенням рівня безпеки, покращенням екологічного стану водойм, розвитком локальних туристичних маршрутів, залученням інвестицій і державною підтримкою. Важливим напрямом є також створення єдиної інформаційної платформи водного туризму, популяризація безпечних маршрутів і впровадження принципів сталого розвитку [2].

За умови ефективного використання природних ресурсів, розвитку інфраструктури, забезпечення безпеки та екологічної відповідальності цей напрям може стати важливою складовою повоєн-

ного відновлення туристичної галузі, сприяти розвитку регіонів і підвищенню привабливості України як туристичної дестинації.

Список використаних джерел

1. Адамовський К. А., Мозолев О. М. Спортивно-оздоровчий потенціал водного туризму в Україні. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. Хмельницький : ХГПА, 2023. С. 6–9.
2. Головня О. М. Особливості водного туризму та проходження маршруту по воді. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3886/3806>.
3. Єрмаков В. В. Комплексне використання внутрішніх вод Полтавської області як об'єктів туризму і рекреації. *Географія та туризм*. 2018. Вип. 45. С. 90–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2018_45_11.
4. Єрмаков В. В., Карпенко Н. М., Сарнавський С. П. Річка Ворскла в межах Полтави як основа для розробки нових туристичних маршрутів. *Освітні й наукові виміри географії та туризму* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 15 травня 2025 р. / відп. ред. Є. В. Копилець. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2025. С. 107–110. URL: <http://historic.pnpu.edu.ua/wpcontent/uploads/2025/06/2025%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A.pdf>.
5. Личак І. С., Хоменко П. А. Водний туризм : навч. посіб. Біла Церква, 2013. 155 с.

Наукове видання

ТУРИЗМ І МОЛОДЬ – 2026

МАТЕРІАЛИ

Кафедрального круглого столу
студентів та аспірантів

(м. Полтава, 15 січня 2026 року)

Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2,7.
Зам. 427/2279.

Видавець і виготовлювач
Полтавський університет економіки і торгівлі
к. 48, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003.
E-mail: pvv.puet@gmail.com.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8076 від 28.02.2024 р.